

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
RGO

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
28 januari 2026

Ons kenmerk
7140275

nota

Verzending Jaarplan Rechtspraak 2024 aan de Staten-
Generaal

1. Aanleiding

De Raad voor de rechtspraak (hierna: de Raad) stelt jaarlijks een jaarplan vast voor de Raad en de gerechten samen. In dit jaarplan wordt een omschrijving gegeven van de prioriteiten en voorgenomen activiteiten van de Rechtspraak in 2026 en de in te zetten financiële middelen. De voorzitter van de Raad heeft het jaarplan voor 2026 (bijlage 1) op 13 januari 2026 met een aanbiedingsbrief (bijlage 2) aan u gezonden. Op grond van de wet (art. 102 van de Wet op de rechterlijke organisatie) zendt u dit jaarplan onverwijld aan de Eerste en Tweede Kamer.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met verzending van het jaarplan aan beide Kamers. U wordt geadviseerd dit te doen door middel van korte aanbiedingsbrieven (zie bijlagen). In deze brieven noemt u kort een aantal belangrijke onderwerpen uit het jaarplan en spreekt u uw dank en waardering uit voor de inzet en toewijding van de rechters en andere medewerkers van de Rechtspraak.

3. Kernpunten

- Het Jaarplan heeft naast het voorwoord en de bijlagen vijf inhoudelijke hoofdstukken. Het eerste inhoudelijke hoofdstuk, hoofdstuk twee, beschrijft hoe de Rechtspraak in 2026 en volgende jaren haar missie ten dienste van de samenleving wil waarmaken en hoe zij zich blijft richten op het realiseren van de vijf ambities uit de visie: de Rechtspraak is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig, transparant en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen. Deze vijf ambities vormen de drijfveer voor, en reden achter, de gemaakte en nog te maken beleidskeuzes.
- Hoofdstuk drie richt zich op het werk van de rechter en van de Rechtspraak in 2026 in de verschillende rechtsgebieden. Ongeveer 2.700 rechters en raadsheren en 10.800 gerechtsambtenaren zetten zich dagelijks in voor kwalitatief hoogwaardige, maatschappelijk relevante en efficiënte afhandeling voor ongeveer 1,5 miljoen rechtszaken. Het grootste deel daarvan, 66%, zijn kantonzaken. Het aandeel civiele zaken dat niet onder kanton valt is 13%, het aandeel strafzaken 11% en het aandeel van verschillende typen bestuurszaken 9%. De gerechtshoven en Centrale Raad van Beroep (CRvB) verwachten in 2025 samen ongeveer 49.000 zaken, waarvan 58% strafzaken, 18% civiele zaken, 18% belastingzaken en 6% zaken van de CRvB.

- In hoofdstuk vier wordt toegelicht hoe het perspectief van de burger centraal staat bij de Rechtspraak in 2026.

Rechtvaardige en kwalitatief hoogwaardige rechtspraak

- In 2025 heeft de Rechtspraak gewerkt aan de opvolging van de aanbevelingen uit het visitatierapport Kwaliteit van rechtspraak, versterking door samenwerken uit 2023, met de focus op de professionele standaarden. De Rechtspraak heeft toegewerkt naar de afronding van een eenduidig landelijk kwaliteitsbegrip en een daarop gebaseerde prioriteringskader. Daarnaast zijn de aanbevelingen gericht op de professionele standaarden opgepakt. De Rechtspraak werkt in 2026 toe naar de afronding van de opvolging van de aanbevelingen uit het visitatierapport.
- De Rechtspraak wil inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, dit doet zij onder meer door het uitvoeren van klantonderzoeken, zowel onder burgers als professionals. Na een compact landelijk trendonderzoek uitgevoerd in 2025 gestart met verdiepend thematisch klantonderzoek. In 2026 wordt het vernieuwde klantonderzoek vervolgd door het doen van thematische en lokale onderzoeken. Gewerkt wordt aan verdere inbedding van klantonderzoek binnen de gerechtelijke organisatie en aan de opvolging van de uitkomsten hiervan, met name op het gebied van persoonlijke bejegening en voorspelbaarheid.
- Een onderzoek van journalistenplatform Investico, De Groene Amsterdammer en NOSop3 wijst op verschillen in opgelegde straffen tussen groepen mensen en de mogelijke rol die vooroordelen daarin spelen. Voor 2026 zet de Rechtspraak in op het vergroten van bewustwording en het nemen van gerichte acties, zoals het organiseren van workshops en stimuleren van open gesprekken. Daarnaast wordt het scholingsaanbod op het opleidingsinstituut SSR vernieuwd en uitgebreid met trainingen gericht op onpartijdigheid, inlevingsvermogen en het herkennen van vooroordelen.

Toegankelijke en transparante rechtspraak

- Ook in 2026 zal de Rechtspraak zich blijven inzetten voor gebruiksvriendelijke digitale toegang tot de rechter. Het programma Digitale Toegang vervangt papieren documenten door digitale versies in civiele en bestuursrechtelijke zaken. Tot nu toe zijn twaalf zaaktypen landelijk digitaal aangesloten, naar verwachting volgt de rest in 2026 en 2027.
- Om de Europese justitiële samenwerking en de toegang tot de rechter in alle lidstaten te verbeteren, wordt gewerkt aan een veilig digitaal Europees systeem. De EU heeft hiervoor de kaders uitgezet in de digitaliseringsverordening. In 2026 ligt de focus onder andere op de digitalisering van procedures voor geringe grensoverschrijdende geldvorderingen en de Europese betalingsbevelprocedure. Daarnaast werkt de Rechtspraak in 2026 aan de invoering van de Europese digitale identiteit.
- Ook in 2026 zet de Rechtspraak haar aandacht in voor begrijpelijke en mensgerichte communicatie. Begin 2026 wordt de website www.rechtspraak.nl vernieuwd, zodat de informatievoorziening en dienstverlening aan rechtzoekenden en aan de samenleving verder worden verbeterd. In 2025 is de Rechtspraak gestart met het programma Brieven en Berichten in begrijpelijke taal. In 2026 levert

dit programma een uniforme lay-out en een schrijfkompas op, waarin de Rechtspraak haar richtlijnen voor begrijpelijke communicatie vastlegt.

- Ook in 2026 zal de Rechtspraak zich inzetten om substantieel meer uitspraken te publiceren. De verwachting is dat publiceerders op de gerechten in 2026 een eerste versie van een nieuwe publiceertool in gebruik kunnen nemen. Maar los van deze tool zal het aantal gepubliceerde uitspraken in 2026 verder stijgen door bewustwording, procesoptimalisatie en sturing op een maximale ambitie met de beschikbare middelen.
- De Rechtspraak heeft in 2025 stappen gezet in de verdere digitalisering van de zittingspraktijk. In 2026 wordt binnen enkele gerechten gestart met online zittingen via een nieuw online zittingsplatform. De Rechtspraak streeft ernaar om online zittingen in 2026 door te ontwikkelen, waardoor het een volwaardig alternatief kan vormen naast fysieke zittingen.

Tijdige en voorspelbare rechtspraak

- De Rechtspraak heeft in 2025 het programma Tijdige rechtspraak afgerond. Dit programma richtte zich op het sneller afdoen en beter voorspelbaar maken van rechtszaken, met het perspectief van de rechtzoekenden als uitgangspunt. Het programma heeft de samenwerking tussen gerechten versterkt en er zijn hulpmiddelen ontwikkeld die breed worden ingezet of nog verder worden doorontwikkeld. Zo zal de Rechtspraak in 2026 verder investeren in het professionaliseren van roosteren en plannen, waardoor de beschikbare capaciteit beter kan worden benut, het werk gelijkmatiger kan worden verdeeld en piekbelasting vermindert.

Maatschappelijke rechtspraak

- Ook in 2026 zal de Rechtspraak bijdragen aan het oplossen van actuele maatschappelijke vraagstukken door middel van innovatieve projecten en maatschappelijk effectieve rechtspraak. De Rechtspraak wil, vanuit het perspectief van de burger, de toegang tot het recht en de rechter vergroten met laagdrempelige procedures en bijdragen aan het (duurzaam) oplossen van juridische problemen en multiproblematiek.
- In 2026 zal de Rechtspraak zich blijven inzetten op het stimuleren van mediation naast rechtspraak en mediation in strafzaken.

- Hoofdstuk vijf richt zich op de organisatiebelangen van de Rechtspraak. De Rechtspraak heeft een Koers Rechtspraak 2030 ontwikkeld waarin wordt omschreven welke thema's de komende jaren voor de Rechtspraak van groot belang zijn, welke ontwikkelingen te verwachten zijn en hoe de organisatie daarmee omgaat. In 2026 wordt deze koers verder vormgegeven. In het jaarplan wordt ook aandacht gegeven aan de structureel en substantieel dalende zaakinstroom bij de CRvB. De afgelopen anderhalf jaar is onderzocht hoe deze organisatie toekomstbestendig kan worden ingericht. Met zijn Organisatieplan 2026-2028 streeft de CRvB naar een compacte, kwalitatief hoogwaardige, robuuste en financieel gezonde organisatie. Na definitieve besluitvorming zal het organisatieplan naar verwachting in 2026-2028 worden uitgevoerd.

De Rechtspraak zet zich in om ook binnen de gerechten het digitaal werken verder uit te breiden. Met de introductie van Digitale Toegang voor nieuwe zaakstromen, kunnen rechters en gerechtsjuristen deze zaken voortaan behandelen via het digitaal werkdoossier. Voor de griffies worden in 2026 verschillende administratieve processen toegevoegd aan het medewerkersportaal Jouw Rechtspraak Informatiesysteem (JORIS) om processen volledig digitaal af te handelen. Daarnaast ligt in 2026 de nadruk op het toepassen van AI om het werk efficiënter en effectiever te maken.

- Hoofdstuk zes richt zich op de financiën van de Rechtspraak. Het ministerie van JenV stelt jaarlijks een bijdrage beschikbaar aan de Rechtspraak. De Rechtspraak ontvangt een bijdrage, gebaseerd op aantallen zaken en bijbehorende prijs. Deze zaaksprijzen gelden voor een periode van drie jaar (2026-2028). De totale begroting van de Rechtspraak wordt vanaf 2026 structureel verhoogd met een bedrag van ruim 50 miljoen euro. Deze aanvullende financiële middelen zijn noodzakelijk voor onder andere de toegenomen behandeltijden als gevolg van zwaardere zaken, institutionele vernieuwing en voor de investeringen in familie- en jeugdrechtspraak, de gevolgen van nieuwe wetgeving, de investeringen in AI en de extra beveiliging in verband met de toegenomen dreiging vanuit criminele groepen en door verwarde personen.

Ongeveer 55% van deze bijdrage gaat naar het primaire proces. De overige 45% van de middelen voor de Rechtspraak wordt lumpsum gefinancierd. Deze zijn onder meer bedoeld voor lokale en landelijke ondersteunende processen, zoals de ontwikkeling en verrijking van relevante vakinhoudelijke informatie voor de Rechtspraak, programmaondersteuning, landelijke financiële administratie en factuurverwerking, en de centrale kosten voor opleidingen en huisvesting van de Rechtspraak.

In totaal ontvangt de Rechtspraak in 2026 bijna 1,6 miljard euro op basis van de bij begroting van het ministerie van JenV overeengekomen aantallen en overige gemaakte afspraken.

4. Toelichting

4.1. Politieke en bestuurlijke context

In zijn nieuwjaarsrede op 8 januari 2026 heeft de voorzitter van de Raad al enkele onderwerpen uit het jaarplan ter sprake gebracht. In zijn rede benadrukt de voorzitter het belang om het verhaal van de rechtsstaat meer te delen met mensen en te anticiperen op de uitdagingen van straks. De voorzitter stelt daarbij de rol van de minister bij de benoeming van leden van de Raad aan de orde en pleit voor het verankeren van de wettelijke positie van de Raad in de Grondwet en de mogelijkheid voor rechters om te toetsen aan de Grondwet.

4.2. Communicatie

De Rechtspraak heeft het Jaarplan 2026 op 12 januari 2026 gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

4.3. Afstemming

De aanbestedingsbrieven voor de Staten-Generaal zijn binnen DGRR afgestemd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.